

DOMOWINA

TOP 5.

Načisk protokola

4. (rjadneho) posedženje Zwjazkowneho předsydstwa Domowiny

datum:	pjatk, 25.03.2022
čas:	17.09 hodź. – 19.40 hodź.
městnosć:	Serbski kulturny centrum w Slepom
přitomni na městnje:	D. Statnik, H. Leipner, B. Bělk, K. Grofa, M. Hasacky, D. Maticowa M. Michałkowa, D. Wowčerjowa
digitalnje přitomni:	F. Albertowa, J. Bělk, B. Cyž, M. Funka, A. Hiccyna, K. Ela, M. Mark, F. Ričel, B. Śćapan, W. Bejmak wot 17.13 hodź.
zamołwjeni:	M. Hančik, M. Brycka, J. Clausen, L. Dučmanowa, F. Grajcarek, W. Janhoefer, M. Libšowa, M. Młynkowa, L. Žurec-Pukačowa, D. Dyrlich
njezamołwjeni:	J. Dünnbierowa, G. Šejn
hosćo na městnje:	dr. B. Brězanowa, J. Šoćina, M. Brauman, J. Kral, J. Rehor, M. Šusterowa
digitalnje:	J. Kahlowa, M. Końcař, M. Di Sarnowa, B. Melcher, M. Wjesela, po přestawce M. Krawc (k dypkej 1.4.), J. Budar (k dypkomaj 1.4, 1.5.)

0.

Zahajenje posedženja

wotewrjenje a powitanje / zwěšćenje přitomosće a zamołwjenjow / zwěšćenje wobzamknjenjakmanosće / schwalenje dnjowneho porjada / zwěšćenje zajatosće

Wot cyłkownje 30 člonow zwjazkowneho předsydstwa je 17 přitomnych = 57 %
wot 17.13 hodź. 18 přitomnych = 60 %

Z tym je wólbokmanosć zaručena.

D. Statnik informuje, zo so dypk 1.1. šmórnje.

Wobzamknjenje č. 35 z dnja 25.03.2022:

Dnjowy porjad posedženja Zwjazkowneho předsydstwa so schwali.

za namjet: 17	přećiwo namjetej: 0	so hłosa wzda: 0
---------------	---------------------	------------------

Namjet so z tym přiwza.

Zajatosć so njezwěšći.

1.	Informacije a rozprawy
1.1.	Předstajenje aktualneje situacije župy “Jan Arnošt Smoler” <i>Dnjowy dypk so chorosće regionalneje rěčnicy dla přestorči.</i>
1.2.	<p>Rozprawa Serwisowego běrowa za serbsku rěč k dotalnej džěławosći</p> <p>Jan Kral rozprawješe z pomocu powerpoint-prezentacije wo džěławosći serwisowego běrowa. Wot oktobra 2019 wón zhromadnje z Francisku Grajcarekec šěroko zapožožene džěło wukonja.</p> <p>Najprjedy poda přehlad zwoprawdženych nadawkow. Konceptuelne nadawki běrowa su natwar a hajenje syće kontaktnych a zakładnych datow, dokumentow a zakonjow kaž tež poradžowanje a podpěra potrjechenych gmejnow k přesadženju zjawneje dwurěčnosće. Nimo toho wobsahuje jeju džěło zdžětanje přikładow serbskorěčnych dokumentow kaž tež wutworjenje a rozšěrjenje internetoweje prezency z poskitkom přikładow za wustawki, jednanske porjady, přeprašenja atd. Při tym je tež běžna dokumentacija wotběhow džěła wažna za samokontrolu.</p> <p>Jan Kral skedźbni pak tež na zdžěla njespokojacy staw wuhódnoćenja přežowanskich džěłow, dokož wjetšina komunow so ke kwalice přežowkow wuprajic njemóže. Zo bychu tomu wotpomhali, dodžeržujetaj stajny kontakt k Serbskemu institutej a k RCW. Runje tak so tež sobudžěto F. Grajcarekec w hornjoserbskej rěčneje komisiji pozitiwnje wuskutkuje.</p> <p>W přichodže budže dalša podpěra při rozšěrjenju serbskeje zarjadniskeje terminologije trěbna, kotraž by so dyrbjała w centralnej datowej bance składować. Tež fachowa wuměna k dalewuwiću serbskeje rěče dyrbi so w přichodže hišće dale wutwarić a wukmanić.</p> <p>H. Leipner chcyše wědзец, wot koho přińdu naprašowanja a kak je běrow w gmejnach znaty?</p> <p>J. Kral wuwjedže, zo so kóždolětnje zetkanje ze zastupjerjemi gmejnow wotměje, na kotrymž so džěławosć serwisowego běrowa předstaji. Wosebje w zwisku z pawšalnym finacielnym spěchowanjom dwurěčnosće so gmejny hustodosć same na nich wobroća. Loni su so hišće raz konkretnje dla nadawkow pola gmejnow naprašowatoj. Zeserbšćenje wustawkow a porjadow bě hłowne džěłowe čěžišćo.</p> <p>Na prašenje H. Leipnera, hač steji serwisowy běrow za serbsku rěč tež komunam w Delnjeje Łužicy k dispoziciji, wotmołwi J. Kral, zo nimataj wonaj wobaj trěbne delnjoserbske rěčne wukubłanje. Po jeho měnjenju by wotpowědny běrow w Choćebuzu zawěsće tež byt zmystapołny.</p> <p>B. Bělka so zajimowaše za cilowu skupinu nadawkidawarjow. K tomu J. Kral wuwjedže, zo je běrow bjezwuwzačnje partner za komuny, nic za priwatnych nadawkidawarjow. W tutym zwisku J. Šoćina wujasni, zo drje je Domowina nošer, naprawa pak so financuje z komunalneho fonsa Sakskeje. Tohodla njeje běrow poslužbnik za priwatne wosoby a hospodarstwo, ale džěło je wusměrjene na wuwijanje a podpěru dwurěčnosće w komunach. Na to namjetowaše H. Leipner, zo měł so běrow potom snano mjenować serwisowy běrow za hornjoserbsku rěč, hdyž měri so to jenož na Saksku.</p> <p>Na kóncu rozložili M. Michałkowa hišće nastaće serwisowego běrowa, kotryž je so zarjadował na nastork serbskeje rady w zwisku z tehdy wupisanim wubědžowanjom “Serbskej rěči přichilena komuna”. Wona pak skedźbni tež na to, zo drje je financowanje běrowa nětko tež za dalšej 2 lěće w hospodarskim planje, njeje pak to žadyn awtomatizm.</p>

1.3.	<p>Předstajenje přeložowanskich funkcijow w Microsoft aplikacijach</p> <p>Dr. B. Brězanowa zahaji swoje wuwjedženja z digitalnje posředkowanymi postrownymi słowami zastupjerja firmy Microsoft, knjeza Langkabel.</p> <p>Potom předstaji tuchwilne móžnosće wužiwanja přeložowanskich funkcijow</p> <ul style="list-style-type: none"> - z pomocu app wužiwowany program - spóznamnosć řeče (“speech-to-text”) hišće njeje wužiwowana - němsce řečeć – serbsce pisomny přeložk je móžny (“speech-to-text”), serbsce řečeć- němske pisomny přeložk hišće nic - móžnosće wužiwanja su jara wšelakore, někotre dyrbyja pak so hišće dale wuwijać za eficientne wužiwanje <p>Hač je program tež za delnjoserbsčinu planowany, chcyše F. Ričel wědžeć. B. Brězanowa zwurazni swoju nadžiju, zo so w tutym nastupanju tež bórže džěto zahaji – “to zaleži na nami”. Delnjoserbska “Sotra” dyrbi do zjawnosće, potom tež Microsoft z tym korpusom džěta. Woni postup džěta wobkedžbujaja. Za lětsa je ze “Sotru” přeložowanski program do delnjoserbsčiny planowany. Tuchwilu je za zajimcow testowanska warianta wužiwowana. W tym zwisku je tež nastał 3. program: přeložowanje “hornjo- do/z delnjoserbsčiny”.</p> <p>H. Leipner: Prawopisna kontrola a džělenje słowow stej hišće wulki brach, kak so z tym pokročuje?</p> <p>B. Brězanowa: To jenož přez lokalne instalowanje móžne. Microsoft je měnjenja, zo njedyrbjeli so tak jara na to koncentrować, ale cytu kompleksnosć wobkedžbować.</p> <p>W. Bejmak: Microsoft njeměť być konkurencja za “Sotru”. Wuraz “upper sorbian” za “obersorbisch” nima za dobry. Prawopis – džělenje do zložkow njeje za delnjoserbsku řeč wuwite. Je škoda, zo njeje prawopis integrowany tool. Snadž móhli w přichodnych lětach sobu integrowanje forsěrować.</p> <p>B. Brězanowa: IT-fachowc z Beograda so dale wo program “Sotra” stara. Wona wupraji swój džak W. Bejmakej a druhim “pioněram”, kotřiž so wo wuwice tuteje branše za serbskich wužiwarjow sobu staraja.</p> <p>D. Statnik zwěsći, zo je cyłkownje tuchwilnje wjele pohiba w tutym wobtuku. Zaměr je, wobě řeči runohódnje za natožowanje přihotować.</p>
1.6.	<p>Informacija k aktualnemu stawej přihotow wurjadneje hłowneje zhromadźizny Domowiny</p> <p>D. Statnik informuje wo stawje přihotow, přehlad člonam tež pisomnje předleži. Konkretny termin hišće njeje postajeny.</p> <p>Zarjad zahaji w přichodnych dnjach přihoty dokumentow. Rjadować ma so wothłosowanje a wobdžělenje člonow serbskeju radow a załožbowej rady. Namjetuje so, jenož předsydow/předsydkow přeprošyc.</p> <p>Nimo toho ma so rozsudzić wo formje, hač přewjedže so jako ryzy prezencne abo hybridne zarjadowanje.</p>
2.	<p>Rozprawa předsydy Domowiny, prezidija Domowiny a člonow zwjazkoweho předsydstwa wo džělawosći třěšneho zwjazka mjez posedženjomaj zwjazkoweho předsydstwa</p> <p>Rozprawje člonam předleži. Prašenja k tomu njeběchu.</p>

	<p>B. Cyž wupraji so chwalobnje wo uspěšnym zarjadowanju dnja 18.03.2022 k strukturnej změnje. Po jeho měnjenju dyrbi to być stajny kontinuowacy proces, zo njebychmy čas komdžili a tak derje ke konstruktivnym projektam dóšli.</p> <p>Dale skedźbni na to, zo so tuchwilna legislaturna perioda za załožbowu radu bórže kónči. Někotři čonojo su hižo signalizowali, zo njebudu znova kandidować. Tohodla je jara wažne, so w tutej naležnosći bórže do dźěła dać a hižo nětko móžnych kandidatow wosobinsce narěčeć, zo bychu so kmani nowi čonojo namakali.</p> <p>M. Hasacky rozprawješe wo přewjedženju projekta Zorja “Serbsce wuknyć kaž Arapaho”, kotraž bě jara uspěšne. Na jednotliwych zarjadowanjach w ramiku workshopa 21.-23.03.22 wobdźěli so přerěznje přeco někak 20 wosobow.</p> <p>B. Brězanowa chwali nowe puče, na kotraž su so z tutym projektom zwažili a poskići swoju podpěru při dalewjedženju projekta.</p>			
3.	<p>Naprašowanja člonow Domowiny a hosći k serbskim naležnosćam</p> <p>Žane naprašowanja.</p>			
4.	<p>Schwalenje protokola 3. (rjadneho) posedženja z dnja 28.01.2022</p> <p>Wobzamknjenje č. 36 z dnja 25.03.2022:</p> <p>Protokola 3. (rjadneho) posedženja z dnja 28.01.2022 so schwali.</p> <table border="1"> <tr> <td>za namjet: 17</td> <td>prěciwo namjetej: 0</td> <td>so hłosa wzda: 1</td> </tr> </table> <p>Namjet so z tym přiwwa.</p>	za namjet: 17	prěciwo namjetej: 0	so hłosa wzda: 1
za namjet: 17	prěciwo namjetej: 0	so hłosa wzda: 1		
	<p>Přestawka 18.20 do 18.40 hodź.</p>			
1.4.	<p>Rozprawa rěčneho docenta Mareka Krawca wo poskitkach k nawuknjenju hornjoserbskeje rěče</p> <p>Marek Krawc poda přehlad wo jednotliwych kursach k nawuknjenju hornjoserbsčiny. W lěčnym semestrje wuknje pola njeho 126 šulerjow w 16 rěčnych kursach na wšelakich městnach – w Pančicach-Kukowje, w Budyšinje, w Slepom, we Wojerecach a online. Jedyn kurs nawjeduje Julian Nyča. Su to primarnje kubłarjo a kubłarki, wučerjo, přistajeni SLA a dalši zajimcy. Na online-kursach wobdźěla so chór ze Židžina a zajimcy ze wšelakich němskich městow kaž tež z wukraja. Jako wučbne materialije wužiwa M. Krawc wučbnicu “Rěču serbsce”, online materialije a serbske medije.</p> <p>D. Statnik so praša, po kotrej metodze M. Krawc wuwučuje.</p> <p>M. Krawc wotmołwi, zo je spočatnje trěbne sej wokable a tež prawopis přiswojić, zo pak po tym tež mnoho wobrazow wužiwa. Tež konwersacija hraje wulku rólu.</p> <p>J. Budar: Je material trěbny, kotryž móht so přez załožbu do nadawka dać?</p> <p>Portal “online serbsce wuknyć” wužiwa Krawc rady za domjace nadawki. Faluja pak čitanske teksty a teksty k sluchanju a konwersaciski material.</p> <p>W. Bejmak: Z kotrymi materijalijemi dźěła? Jemu je didaktiska wuměna jara wažn, zo bychu tež šule z nazhonjenjow Krawca wuknyć móhli.</p>			

	<p>M. Krawc: Internet je dobra možnost, wosebje za domjace nadawki. Rěčne rummy pak zdžela pobrachuja, na přikład we Wojerecach. Na tym so tuchwilu wosebje dźeła. Wokomiknje so tam na př. zetkawanski dzeń za wuknjacych organizuje.</p>
<p>1.5.</p>	<p>Staw přihotow natwara Lawskeho areala w Budyšinje a nowosće na polu strukturneje změny - informacija direktora Załožby za serbski lud</p> <p>J. Budar přítomnym z pomocu prezentacije staw přihotow k wobhospodarjenju srědkow za strukturnu změnu rozloží:</p> <ul style="list-style-type: none"> - tójšto wothłosowanja z BMI wo přesadźenju - załožba dyrbi so wo wobhospodarjenje tutych srědkow starać; přezlětne wužiwanje (do 2026) je móžne - bohužel hospodarski plan hišće njeje płaćiwý - start je hakle móžny po wozjewjenju hospodarskeho zakonja, kiž budže w juniju 2022; tohodla najskerje wot julija 2022 - dvě spěchowanskej směrnicy – za Saksku a za Braniborsku <p>Kónčny termin zapodaća próstwow za lěto 2022 je 31.03.2022, zo by zadběh za přizwolene projekty wot 1.7.22 zaručeny był. Spěchowanske próstwy za přichodne lěto dyrba so najpozdžišo hač do 30.9.22 zapodać.</p> <p>Na posedženju dnja 24.3.22 su so pomjenowali 9 člonow do přirady za Saksku, z toho je pjeć 5 Serbow, kotřiž maja nětko nadawk Załožbowej radže doporučenja podać. Časowy plan za próstwy 2022 je přihotowany, zo by k 1.7.22 wšo derje zaběžeć móhło.</p> <p>Na prašenje Jan Bělka, hač je najprjedy tež zapodaće koncepcionelnych namjetow móžne abo hač dyrbi wšo konkretnje hižo předležec, wotmołwi J. Budar, zo stej wobě formje móžnej, wupisanje je “šěroko” formulowane.</p> <p>W slědowacym dypku wěnowaše so J. Budar temje “Lawski areal”, kotrejež projektowy nošer je Załožba za serbski lud.</p> <p>Tuchwilu so jara intensiwnje z ramikowymi wuměnjemi zaběraja, mjez druhim budže so k tomu architektoniske wubědžowanje wupisać. Mnohe rozmołwy su so hižo wjedli, mjez druhim tež z kulturnym wuběrkom ZP. Zaměr je, po móžnosći kónc meje planowanski staw prezentować.</p> <p>Jeli su přechodne naprawy trěbne, so přez załožbu pomoc poskići.</p> <p>Narok na rumnosće je so jasnje definował w zetkanju ze Serbskim institutom a Serbskim muzejom zaštu srjedu. Wuslědki dźěłarnički budžeja so hišće předstajić.</p> <p>Załožba dyrbi so personelnje rozšěrić, dokelž je nošerstwo projekta hoberske wužadanje, ale tež wulkotna šansa. Wupisanje wotpowědneho dźěloweho městna je wotzamknjenje, nětko wjedu so rozmołwy z požadarjemi.</p> <p>Wo aktualnym stawje budže so po posedženju załožboweje rady 24.5.22 rozprawjeć.</p> <p>M. Michałkowa chcyše wědžeć, kotry gremij rozsudži po architektoniskim wubědžowanju wo zapodatych namjetach. J. Budar wotmołwi, zo budže to nadawk załožboweje rady. Předwidžane pak tež je, namjety zjawnosći spřístupnić, zo móhli so pokiwy wobkedžbować a zapřijeć.</p> <p>Jan Bělka zwurazni swoju starosć nastupajo wuwice w twarskim hospodarstwje. K tomu praji J. Budar, zo wězo nihtó njemóže stupacym płaćiznam zadžěwać. To budže so hižo při planowanskim procesu wobkedžbować. Nimo toho wjedu so hišće rozmołwy z ministerstwom za financy ke controllingej kóštow přez eksterne firmy.</p>

	<p>Nawjazujo na wuwjedženja J. Budarja k srědkam za strukturnu změnu rozprawješe J. Šotčina wo aktiwitach, kotrež su so w tutym nastupanju ze stron Domowiny přewjedli. Tak je so na př. strukturny wuběrk trójce schadźował, 16.3.22 běše wothłosowanje z towarstwami/župami a 18.3.22 strukturna konferenca ze serbskimi institucijemi, zo bychy so wo zhromadnym postupowanju dorozumili. Do přichoda přeje sej koordinaciju serbskich institucijow, zo bychy wšitke regiony a wšitcy akteroj byli zapřijeći do projektow za podpěru regionalneje identity a serbskeje řeče. Zhromadne wothłosowanje a postupowanje je wažne, zo móht so nastajić nošny koncept za dothodobny projekt.</p> <p>D. Statnik doda, zo budže so na přichodnym posedženju ZP konkretna předłoha předstajić, tak by to do 1.7.22 wotzamknjene było.</p>			
5.	Wobzamknjenja			
5.1.	<p>Namjet za změnu jednanskeho porjada zwjazkowego předsydstwa Předłoha ZP 37/2022</p> <p>Wobzamknjenje č. 37 z dnja 25.03.2022:</p> <p>Zwjazkowe předsydstwo wobzamkne wudospołnjenje swojeho jednanskeho porjada w paragrafje 5 – Wobdźělenje na posedženjach. Nowy dypk 6 rěka: Po artiklu 9, dypk 3 wustawkow Domowiny mataj so hłowna jednaćelka a jednaćel na posedženjach zwjazkowego předsydstwa z poradźowacym hłosom wobdźeleć. Samsne přitřechi za nawodnicu Rěčneho centruma WITAJ a jeje zastupjerja, tematizuja-li so kubłansko-politiske prašenja. Nowinski rěčnik, referentka za naležnosće třěšneho zwjazka <u>a referentka za gremijowe a ministerialne naležnosće</u> so tohorunja na posedženjach wobdźěla.</p> <p>Nowy dypk 11 rěka: Na njezjawnym džělu wobdźěla so čłonojo zwjazkowego předsydstwa, hłowna jednaćelka a jednaćel, referentka za naležnosće třěšneho zwjazka, <u>referentka za gremijowe a ministerialne naležnosće</u> kaž tež protokolantka/<u>protokolant</u> ze zarjada. Rjadowanja § 7, dypk 13 nastupajo zajatosće maja so dodžeržeć. Jeli sej maćizna předwidžaneho dypka to žada, smědža so dalše wosoby na njezjawny džěl přeprosyc.</p> <table border="1" data-bbox="300 1473 1370 1514"> <tr> <td>za namjet: 18</td> <td>přećiwo namjetej: 0</td> <td>so hłosa wzda: 0</td> </tr> </table> <p>Namjet so z tym přiwwa.</p>	za namjet: 18	přećiwo namjetej: 0	so hłosa wzda: 0
za namjet: 18	přećiwo namjetej: 0	so hłosa wzda: 0		
5.2.	<p>Powołanje fachowcow do wuběrkow Zwjazkowego předsydstwa Předłoha ZP 38/2022</p> <p>Wobzamknjenje č. 38 z dnja 25.03.2022:</p> <p>Zwjazkowe předsydstwo Domowiny wobzamkne powołanje scěhowacych fachowcow do wuběrkow zwjazkowego předsydstwa:</p> <p>1. Guida Budarja a Fabiana Jacobsa do wuběrka za naležnosće změny strukturow, gospodarstwo a infrastrukturu;</p> <p>2. Ludwiga Elu do wuběrka za nutřkownu demokratiju a serbsku ciwilnu towaršnosć.</p>			

	<table border="1"> <tr> <td>za namjet: 17</td> <td>přećiwo namjetej: 0</td> <td>so hłosa wzda: 1</td> </tr> </table> <p>Namjet so z tym přiwwa.</p>	za namjet: 17	přećiwo namjetej: 0	so hłosa wzda: 1
za namjet: 17	přećiwo namjetej: 0	so hłosa wzda: 1		
5.3.	<p>Wšelčizny a informacije (<i>po potrebjje</i>)</p> <p>Žana potrejba.</p>			

Kónc zjawneho džěla 19.40 hodž.

Přizamknje so njezjawny džěl.

protokol: Michaelis Šusterowa
přehladałoj: Dawid Statnik, Madlenka Di Sarnowa